



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3346/2019
03.06.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Лазаревић, адвокат из ... и ББ из ..., чији је пуномоћник Владимир Добрић, адвокат из ..., против тужених ВВ из ... и Привредног друштва „ГГ“ д.о.о. са седиштем у Београду, чији је заједнички пуномоћник Марин Благојевић, адвокат из ..., ради поништаја и раскида уговора о ортаклуку и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужених, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3150/18 од 14.03.2019. године, у седници већа одржаној дана 03.06.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3150/18 од 14.03.2019. године у ставу првом изреке, којим је потврђен став други изреке пресуде Вишег суда у Београду П бр. 20490/10 од 21.12.2017. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 20490/10 од 21.12.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се поништи уговор о ортаклуку о заједничком организовању експлоатације камена на локацији ДД у селу ... код ..., закључен у септембру 2004. године између тужилаца и првотуженог. Ставом другим изреке, усвојен је еветнуални тужбени захтев тужилаца па је утврђено да је раскинут уговор о ортаклуку о заједничком организовању експлоатације камена на локацији „ДД“ у селу ... код ..., закључен у септембру месецу 2004. године између тужилаца и првотуженог. Ставовима 3-12 изреке одлучено је о траженој накнади штете. Ставом 12 изреке одбијен је приговор стварне ненадлежности истакнут од стране тужених. Ставом 13 и 14 изреке одлучено је о трошковима парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3150/18 од 14.03.2019. године, ставом првим изреке, делимично су одбијене као неосноване жалбе парничних странака и

потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 20490/10 од 21.12.2017. године у ставу 1, 2, 7, делу става 8 изреке, у односу на одбијајући део за камату на досуђени износ од 866,66 евра, у ставу 9, у делу става 10 изреке у односу на одбијајући део за камату на досуђени износ од 866,66 евра и у ставу дванаестом изреке. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Београду П 20490/10 од 21.12.2017. године у ставовима 3, 4, 5, 6, делу става 8 изреке у односу на одбијајући део за главни дуг, у делу става 10 изреке у односу на одбијајући део за главни дуг, у ставу 11, у ставу 13 и 14 и у укинутим деловима предмет враћен истом суду на поновно суђење.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени су благовремено изјавили ревизију у делу става 1 изреке којим је потврђен став 2 изреке првостепене пресуде који се односи на раскид уговора о ортаклуку, због погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужилац је дао одговор на ревизију тужених у коме је оспорио основаност ревизијских навода.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. сада важећег ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Указивање на погрешну оцену доказа и погрешно утврђено чињенично стање није дозвољен ревизијски навод у смислу члана 398. став 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању првотужени је био технички директор предузећа „БЂ“ са ..., које се бавило истраживањем грађевинског камена на локацији „ДД“. Као рударски инжењер имао је сазнања да у тој регији, где су била основна геолошка истраживања у ширем простору, постоји лежиште квалитетног техничког грађевинског материјала. Првотужени, као стручњак из те области покушао је да обезбеди финансирање пројекта који се односи на експлоатацију камена на тој локацији па је тако ступио у контакт са тужиоцима у марту, односно мају – јуну 2004. године. Првобитни договор је био да тужиоци пронађу потенцијалне инвеститоре за тај пројекат, али након неких безуспешних покушаја тужиоци су се са првотуженим договорили да уђу у заједнички пројекат, јер је првотужени стручњак из те области – рударски инжењер са великим искуством који је тужиоцима изложио цео пројекат, тако да су се у септембру 2004. године договорили о свим битним елементима међусобног односа. Прве радње које су преузели у реализацији постигнутог споразума и усменога уговора о ортаклуку за пројекат експлоатације камена на наведеној локацији, био је уговор о куповини непокретности – земљишта и то катастарских парцела на локацији „ДД“, а који уговор је закључен 15.10.2004. године између тужилаца и првотуженог, као купаца и власника катастарских парцела на наведеној локацији, као продавца за укупну купопродајну цену од 588.288,00 динара, и то тако да сваки од купаца плаћа по 1/3 износа купопродајне цене односно по 196.096,00 динара. Након тога тужиоци су исплатили свој део купопродајне

цене у износу од укупно 5.264,31 евра. Постигнут је заједнички договор да првотужени оснује друготужено предузеће „ГГ“ д.о.о које ће се бавити експлоатацијом камена, а које предузеће је и основано 17.11.2004. године тако што је послове регистрације предузећа реализовала супруга тужиоца ББ, адвокат ЕЕ. Након заједничког договора тужилаца и првотуженог, друготужено предузеће, чији је директор и једини оснивач био првотужени, а величина улога уплаћеног 2500 долара, дана 30.11.2004. године закључило је уговор о купопродаји викенд куће од продавца ЖЖ, која се налази у селу ..., са две зграде на кп.бр. .. уписаним у лн бр. .. КО ..., за купопродајну цену од 13.000 евра која ће продавцу бити исплаћена у 5 једнаких рата од по 2.600 евра. Тужиоци и првотужени су као јемци закључили уговор о јемству са ЗЗ као повериоцем дана 30.11.2004. године, којим уговором су гарантовали солидарном повериоцу наплативост целокупног износа уговорене купопродајне цене из уговора који је закључио тужено предузеће „ГГ“, као купац и главни дужник дана 30.11.2004. године, па су тужиоци и првотужени дана 30.11.2004. године, као јемци по уговору о купопродаји за викенд кућу извршили у име и за рачун предузећа, овде друготуженог уплату прве рате уговореног износа купопродајне цене у износу од укупно 2.600 евра, односно свако од њих по 866,66 евра. Тужиоци као јемци више нису исплаћивали купопродајну цену, већ је остатак купопродајне цене за викенд кућу исплатило предузеће – друготужени. Уговори о купопродаји земљишта, о купопродаји викенд куће и уговор о јемству нису раскинути, нити поништени, нити је утврђена њихова ништавост. У новембру месецу 2004. године преко адвокатске канцеларије на Кипру, тужиоци су иницирали оснивање инофирме у америчкој држави Делавер, која је основана под називом „... Investments and consulting company“, као почетна слова презимена тужилаца и првотуженог, а тужиоци и првотужени су имали депонован потпис и отворен рачун у кипарској банци. Преко поменуте фирме требало је да се набавља опрема за постројење за експлоатацију камена. Наведена инофирма је угашена 2006. године, јер није дошло до реализације заједничког пројекта тужилаца и првотуженог и нису плаћени годишњи трошкови одржавања. Договор између странака је био да се обједине два плаца и да кућа ЖЖ служи као пословна зграда и седиште туженог предузећа, које је првобитно било регистровано на адреси адвокатске канцеларије тужилаца, за шта није плаћало никакве трошкове. Заједничка воља тужилаца и првотуженог била је да то буде заједнички посао, а не да тужиоци буду посредници, јер су сви улагали своја средства. Договорили су се са првотуженим о подели добити и то тако да тужиоци и првотужени добију по 30%, а да преосталих 10% од укупне добити буду средства за стимулацију сарадника првотуженог. Када су тужиоци договарали заједнички посао са првотуженим, он им је дао процену да почетна цифра заједничког пројекта је између 70.000 и 80.000 евра и договор је био да свако финансира по 1/3 пројекта. Тужиоци су обезбедили средства и кренули у реализацију пројекта. У децембру 2004. године почели су да финансирају радове на реконструкцији прилазног пута, и просецању шуме и кресању жбуна поред пута. Пре закључења уговора о ортаклуку, првотужени је као стручњак изложио тужиоцима да је потпуно извесно да ће се добити експлоатациона дозвола за експлоатацију камена на локацији „ДД“, а првотужени је тужиоцима предочио елаборат о испитивању те локације и на лицу места показао где се локација налази. Тужиоци су схватили да је првотужени врсни познавалац тог посла и процедуре добијања свих потребних дозвола да би се почела експлоатација камена. Добијено је решење о дозволи истражног права на предузеће „ГГ“ д.о.о које је основао првотужени према заједничком договору, а купљено је и возило марке „BMW“ који уговор је закључило тужено предузеће уз посредовање тужиоца и

регистровано код МУП-а РС. Средства за оснивачки улог друготуженог конвертована су са рачуна првотуженог. Реализација заједничког договора тужилаца и првотуженог је добро почела и према договору је пројекат требало да почне да се реализује у пролеће 2005. године након добијања решења надлежног Министарства за експлоатацију камена. Међутим, први неспоразум између тужилаца и првотуженог појавио се 2-3 месеца након почетка заједничког финансирања пројекта, када је првотужени рекао тужиоцима да он има проблема са даљим финансирањем пројекта, али као изузетан стручњак из те области није могао да се искључи из пројекта, јер је и формално друготужено предузеће било његово, које је требало да буде носилац посла, а првотужени је био и сувласник купљених парцела на локацији „ДД“ са 1/3 где је требало да се врши експлоатација камена. Покушавајући да превазиђу проблем, првотужени је предложио да он као рударски инжењер ради пројекте преко туженог предузећа и да на тај начин оствари средства на основу којег ће обезбедити даље финансирање 1/3 целог објекта, па је настављена сарадња и финансирање само од стране тужилаца, док првотужени не обезбеди средства. Подразумевало се да ће у случају да се не реализује експлоатација камена из објективних разлога, тужиоци и првотужени сносити заједнички ризик уложених средстава. Како првотужени није могао да обезбеди потребна средства тужиоци су настојали да нађу друго решење, па је крајем фебруара 2005. године постигнут договор да се у финансирање пројекта укључи ИИ, пријатељ тужиоца АА, који је требао да обезбеди 200.000 евра. Међутим, првотужени је покушао да договор са ИИ постигне мимо тужилаца, о чему је ИИ обавестио тужиоце и иступио из било каквог разговора у погледу укључивања у пројекат, због неповерења, након чега су се односи између тужилаца и првотуженог пореметили, прекинута је сарадња и раскинут уговор о ортаклуку између тужилаца и првотуженог почетком марта 2005. године. Након тога, тужиоци су поднели тужбу, а нису поднели кривичну пријаву против првотуженог. Тужиоци су и даље сувласници земљишта које су купили на локацији „ДД“, заједно са првотуженим са по 1/3 идеалног дела и није извршена физичка деоба. Писани уговор о ортаклуку никада није био закључен, између парничних странака је било покушаја мирног решења спора током парнице, тако што би првотужени вратио тужиоцима оно што су уложили у заједнички пројекат који није реализован, али пошто се претходно пребије оно што је првотужени уложио, али до мирног решења спора није дошло.

На основу утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су тужбени захтев тужилаца усвојили и утврдили да је раскинут уговор о ортаклуку о заједничком организовању експлоатације камена на локацији „ДД“ у селу ... код ..., закључен у септембру 2004. године између тужилаца и првотуженог.

Одредбом параграфа 723. Српског грађанског законика прописано је да уговор ортачки бива онда, када се два или више њих лица сложе, да свој труд, или и ствари своје уложе на то, да корист која се отуд добије, међу собом деле.

Параграфом 736. Српског грађанског законика прописано је да је сваки ортак дужан само онолико уложити, на колико се обавезао, а не више. Али, ако би се околности окренуле тако, да са оним улогом није могуће намеру постићи, онда би се могао додаток захтевати и који не би хтео додати може иступити или разорачити се.

Параграфом 755. Српског грађанског законика прописано је ако ортак не би уговорене услове испуњавао, или би под стециште потпао, или би га суд за раскошника огласио, или би иначе под старетељство потпао, или би због учињеног злодејства поверење изгубио, онда би се такав и пре времена и ортаклука искључити могао.

Параграфом 756. Српског грађанског законика прописано је да уговор ортачки може се пре времена и у оном случају раскинути, ако је онај ортак умро или иступио, од којег је способности нарочито деловодство зависило.

Нижестепени судови су правилно применили материјално право и правилно закључили да између тужилаца и првотуженог је закључен уговор о ортаклуку у смислу Параграфа 723. Српског грађанског законика, који се примењује у смислу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације, с обзиром на то да ова врста уговора није регулисана позитивно правним прописима. Сви елементи уговора о ортаклуку прописани наведеним Параграфом 723. СГЗ (за који није нужно постојање писане форме) садржани су у ортачком односу који је постојао између тужилаца и првотуженог. Наиме, тужиоци и првотужени су се договорили о свим битним елементима међусобног односа, сагласивши се и уносећи у ортаклук ортачке уделе и то тако што су се тужиоци обавезали да уложе свој новац и рад као адвокати, што има имовинску вредност, а првотужени да уложи свој новац као и рад стручњака из области рударства, што такође има имовинску вредност, при чему је прва радња коју су предузели у реализацији постигнутог договора и усменог ортаклука за пројекат експлоатације камена, био уговор о куповини непокретности, (напред наведених кат.парцела на којима ће се вршити експлоатација) чију су купопродајну цену сносили у једнаким деловима, затим финансирање приступног пута, као и да су се споразумели да првотужени оснује друготужено предузеће, а које ће се заправо бавити експлоатацијом камена, куповину викенд куће и закључењем уговора о јемству, за које правне послове никада није тражено да се утврди да су ништави и без правног дејства. Тужиоци и првотужени су се договорили и о подели добити када се почне са обављањем делатности. Како су се односи између тужилаца и првотуженог пореметили јер првотужени није испунио преузету обавезу из уговора о ортаклуку, није у целости унео свој део и прекршио је обавезу лојалности у ортаклуку (јер је након проналаска новог пословног партнера ИИ од стране тужилаца покушао да искључи тужиоце из целог пројекта) на који начин је дошло до престанка – раскида уговора о ортаклуку између тужилаца и првотуженог сходно Параграфу 756. у вези Параграфа 736. Српског грађанског законика, како су то правилно утврдили и одлучили нижестепени судови.

Са изнетих разлога, неосновани су ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права и самог постојања предметног уговора о ортаклуку, за који је правилно утврђено да је раскинут у смислу напред наведеног Параграфа 756. у вези Параграфа 736. Српског грађанског законика.

Неосновани су и без утицаја на другачије одлучивање и ревизијски наводи да је делатност експлоатације камена резервисана за правна лица у смислу члана 13. Закона о рударству. Ово са разлога што су исти већ истицани у жалбеном поступку и цењени од

стране другостепеног суда, а Врховни касациони суд прихвата дате разлоге другостепеног суда да предмет ове парнице није оцена законитости обављања делатности, јер предметно потраживање није проистекло из експлоатације камена (до које делатности није ни дошло до раскида уговора о ортаклуку) већ из међусобних дуговања странака и уложених новчаних средстава у припрему за обављање те делатности.

Како се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке, применом члана 405. став 1. ЗПП.

Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију, јер такви издаци нису били потребни у овом поступку, па је одлучено као у ставу другом изреке пресуде.

**Председник већа-судија,
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић